„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Приповлано“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 167. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 26. ОКТОБРА 1894. ГОДИНА XXIX.

БРАЋИ-НЕБРАЋИ.

Вама упућујемо ове речи, вама тамо преко Саве, који сте крв наше крви, који сте део раскомаданог дивног и великог Српства, а које је судбина одредила, да данас не будете под туђином, већ у самосталној кући Србиновој, у — краљевини Србији.

Нас овде, а и свугде иначе под туђином, јако притискује и убија ропски јарам, па ипак са зебњом у срцу пратимо сваки ваш покрет: радујемо се, кад је вама добро, а тугујемо и плачемо, када вас удара тешка рука судбине.

А ви?

Изгледа нам, да је ниње пало на ваше осећаје према осталом Српству, изгледа, да се дебели лед испречио између нас и вас; тако се слабо разбирате за нас, као да смо вам странци и туђинци.

Док је овде свако српско срце задрхтало и стрепећи очекивало исход ваших ратова са Турцима; док је овде мушко и женско, мало и велико засукало рукаве и спремало и слало за српске рањенике — донде се ви и не осврћете, када се код нас појави каква беда и потреба, а усплахиристе се и озмојисте се купећи прилоге за — цариградске пострадале од земљотреса.

Док ми овде водимо љуту борбу са опаким кошутизмом — донде се у вашим редовима нашло несрећника, да Кошуту певају славопоје.

Док ми страдавамо због српске мисли — донде ви трпите, као мирни јагњци, да остаје на челу друштва св. Саве један бевумник, који је прогласио српску мисао за једно ништа; и нигде покрета у вас, да га одаиде сургуишу, те ми морамо за вас да црвенимо.

И сада нам спремате нову бруку, спремате нам нове горке часе.

Чујемо, да је „београдско певачко друштво“ решило, да ускоро учини један излет у Будимпешту и да приреди велики концерат, и чујемо, да ће у част српских гостију бити приређене велике свечаности.

У напред можемо да замислимо, како ће све то тећи. Мађари ће се усилити, да вас што свечаније дочекају, како би вас својим гостопримством очарали и обвезали, а ви, ви ћете се захваљивати и са обеју страна падаће топле речи о добрим суседима, о пријатељству Срба и Мађара, о прошлости, у којој су били заједнички бојеви против Турака, о женидбама српских и мађарских владара, о заједничкој културној задаћи према истоку, о потреби добрих суседних односа и шта ти ту ја не знам, све, што смо толико пута чули из званичних уста, а које су речи шупљи разговори Светомирови крунисали.

А нас, ваше потиштене, угњетене браће, не ћете се ни сетити.

Или зар не ће тако бити?

Жалосно је да то дочекасмо, а још жалосније је, што вас морамо да подсећамо на друге.

Зар вам држање Румуна у краљевини румунској према својој једнокрвној браћи у Угарској није још показало пута, којим треба да идете?

Зар вам није познато, да су научењаци и скупштински посланици из Румуније толико пута изјавили, да они неће да учествују на никаквим састанцима у Угарској, док год њихови саплеменици потиштени буду?

Или вам није познато, да је ту скоро један славни румунски певач одбио понуду да ступи на пештанску оперу, док су његова браћа Румуни изложени гоњењу?

А ви, ви идете у Пешту да певате, да се рукујете.

Знајте, да ће сваки глас ваше песме горко одјекнути у срцима нас Срба у Угарској и изазвати нам поток суза, ваша песма онде одјекнуће нашим плачем.

И ви ћете се руковати онде, али знајте, да су то оне руке, које нас ударају, и које мећу ланце на руке сваком нашем српском покрету, напретку.

Али не, не ћемо да ређамо, шта би све требало да вам изиђе пред очи приликом тог вашег излета. Да ви за нас марите, ви би то требали и сами да знате, а ви би морали то знати.

Али ако узмемо оно, што видимо у вашим гласилима, онда морамо веровати, да ви не знате.

Ваши су листови пуни свачега, ви пишете уводне чланке о изборима у Белгији, о јапанско-кинеском рату, а посвећујете читаве ступце протеривањима појединих партизана, — и тек из милости сетите се кадгод и нас.

Да, да, ви немате каде, имате и суviше вашег унутрашњег посла, не доспевате и нас да се сетите, — али се спремате на излете, да певате нашим душманима — пештанским шовинистама.

Но доста је било јадиковања, а да вас сетимо, где нас тишти, па шат се пренете у последњем часу. Остављамо вам, да сами решите, којем ће те се приволети царству, али вас молимо ово:

Останете ли код куће, или учините ли ваш наумљени излет, немојте заборавити нас и не натерујте нам сузе на очи.

Утврдите нас у том, да сте нам опет и још браћа, а да нам нисте — небраћа.

Јеремија.

САМООДБРАНА СРБА АДВОКАТА У ТРОЈЕДНИЦИ.

Познато је читаоцима „Заставе“, да су адвокати у Загребу ту недавно сазвали изненада збор тројединчких адвоката ради оснивања „одветничког удружења за потпомагање изнемоглих одветника и њихових сирочади и удовица“, и како на исти многи и не могоше због тог изненадног и наглог сазивања ни доћи, то су због тога сасвим сакати закључци донесени, који врло вређају интересе и српске осећаје Срба адвоката.

Да би се ти сакати закључци уклонили и да би се спречило, да се законом примора да сваки тројединчки адвокат мора да буде члан тог удружења, сазвали су Срби адвокати из Митровице без разлике странака збор за недељу 30. октобра (11. новембра), који ће се онде у Митровици одржати.

Позив гласи:

„Сваком је од г.г. колега познато, да је дне 10. (22.) октобра т. г. у Загребу држан збор тројединчких адвоката, и познат је предмет тамошњег саветовања.

Да су околности згодније и да је збор у договору с нама, Србима адвокатима, сазван био, свакако би нам морална дужност била одазвати се колегијалном позиву, макар да зборно место за ову скупштину није сврси одговарало.

Збор је сазван изненада, те не могосмо ни своје званичне послове згодно распоредити; не могосмо се за саветовање спремити и не могосмо се у ужим круговима ни договорити.

Ако смо дакле већином од збора изостали, ово је изостајање оправдано.

Пошто пак створени закључци, како у начелу тако и појединостима, не одговарају одређеној цељи, то, у споразуму са неколицином г.г. колега, узимамо себи част позвати Вас на збор и договор, нарочито на споразуман и заједнички поступак према закључцима загребачког збора „о одветничком удружењу за потпомагање изнемоглих одветника, удова и сирочади одветничких“.

Збор ће се држати у недељу 30. октобра (11. новембра) т. г. у 11 сахати пре подне у просторијама српске народне основне школе у Митровици.

У Митровици, дне 23. октобра (4. новембра) 1894.

Др. А. пл. Рокнић, адвокат. Др. Владимир Чобанић, адвокат. Др. Ђорђе Ивковић, адвокат. Милан Симуновић, адвокат. Ђорђе Сретковић, адвокат.“

И не сумњамо, да ће овај збор добро посећен бити и да ће само онај изостати, коме тешке препреке стану на пут, јер су крупни интереси у питању, како одветнички тако и српски, у питању је право ћирилице, назив „Хрват“ за све одветнике без разлике, и најзад хоће прилозима адвоката из унутрашњости да се створи фонд за издржавање појединих загребачких адвоката и то Хрвата, јер ће управа у Загребу бити, у њој ће имати већину Хрвати, те ће по томе понајвише одлучивати локални загребачки уплив, коме ће се помоћ пружати, а одветницима ван Загреба остаће само дужност, да шаљу тачно своје годишње уплате.

За то се против законске обвезности за таку дружину свима силама мора радити, а за потпомагање одветничког реда најцелисходнији би био пензиони фонд, где се не би могле злоупотребе чинити при решавању, ко спада у изнемогле, већ би тачним одредбама утаначено било, кад, коме и у колико наступа право на пензију.

На Србима адвокатима је, да спасу интересе своје и своје народности!

ХРВАТСКА НЕОДВИСНА НАРОДНА СТРАНКА.

Загреб, 21. октобра.

Жао ми је, што не могох прије послати извјештај о обсорашкој скупштини. Она је одржана 25. октобра. Посјећена бјеше и са стране свијетом. Стеклиши веле, да их је било на скупштини око 200, Обсораши тврде час 400, час 500, а ја се надам, да ћу најближе истини бити, ако рекнем око 300.

Познато је, да се је ова странка год. 1892., кад бејаху избори за тројединички сабор, повукла у пасивитет и заузела становиште абстиненције.

Данас пак она је оживила.

Комедија, названа сједињење хрватских опорба, одиграна је на хрв. политичној позорници на подсмјех цијелога свијета, и хрватски народ има опет двије опозиционе

ПОДЛИСТАК.

ЂАКОВАЊЕ.

ИЗ УСПОМЕНА ЈЕДНОГ УЧИТЕЉА.

Који је тај, који се не сећа својих млађих дана? Који је тај, који се не сећа свога ђаковања? Хајде мало да пробудимо ту нашу заспалу успомену. Па, како да не! Зар да и није вредно коју и о томе прозборити? Вредно је, па и хоћемо. За иста. Успомене из млађаног нам, па још ђачког живота, ако и нису увек најпријатније, увек су нам драге и миле; и ако се што чешће приповедају и то живо приповедају, изгледа ти, као да се понављају, а гоне те, да им оставиш што трајнијег утиска и помена, да се не заборавe и да их и на друге пренесеш, јер ће ти се оне врло лепо одужити.

Већ у самом приповедању осећаћеш се, као да си подмлађен; а у себи ћеш за цело помишљати, да би сада по нешто знао много боље и извести, јер ти је сада ту на руци и сопствено твоје искуство; а помогао би ти и стечени одмерени разбор. А како да и не, када си сада старији, а признати се мора, да годинама долази боље суђење и пресуђивање, а од тога је многом бољи и свршетак.

Па кад је свакоме — разумем — добра успомена мила и драга, то ево да и сам изнесем и прикажем нешто и из својих успомена.

И ја сам вам био ђак. Наш највећи непријатељ, оскудица и сиротиња дотерала ме у Сомбор, у препарандију. И право ћу вам рећи, нисам ни имао на уму, да ћу ја бити учитељ. Та случајно сам се ту и нашао. Да сам могао даље, ја бих за цело и отишао. Прве две године сам некако и прокубурио; али трећа је скоро и загрдила. Оно мало, што су ми слали од куће и оно мало припомоћи, било је тек да се одржи живот. Патило се, али се и сносило, није ми било тешко. Та нисам био сам. Било нас је још више браће!

Па ипак нас је по некад заболело. Послушајте само, да вам причам. Било је то године 1.87·— баш на само бадње вече. Зима и мећава, каква само о српском Божићу уме да буде. По улицама слабо кога и има. А и да има, не би никако могао ни видети, јер се спустила нека тоња и магла, да мислиш: е си негде на Темзи у Лондону, а не у нашем ком крају. Под ногама ти снег шкрипи, а бесни ветар кад подуне па собом понесе какав прамен снега са какве повише куће, онда ако си среће, те се нашао на улици: кумићеш и Бога и Св Јована, да те што пре понесе тамо већ, где си намислио, како би што пре умакао испред оваке немани.

И зар је свако и спремно борити се против ове напасти?.... Па и ја сам био један од оних, који није био спреман за борбу. У летњем капутићу и са подераним летњим ципелама имао сам ја прокосити овом злом времену. Морао сам или одолети или подлећи, но ја сам се тешио, што сам млад и здрав, па ћу моћи издржати. Овамо да је стајало до мене, не би ни своје псето ни икакво живинче изгонио на поље, а камо ли га нагонио, да још и какву дужност врши.

Ја сам пак морао прво на каталог, а после на вечерњу. Ретки су ђачки станови близу школе и цркве. Већином мало подаље, где у закутку. Зашто, то ће већ свако знати. Боље куће и не држе ђаке; а ако би и држале, то опет ђаци нису у стању плаћати и тако су приморани доста подаље од школе да станује.

Разуме се, да је и мој стан био мало подаље. Истина не на крају вароши, али не далеко од краја. Иначе, нисам ни примећавао, да ми је далеко стан; али тога сам дана и то осетио, јер када сам изишао из собе, као да сам се од једаред укочио и оладнио; а зима као да је хтела препречити ми пута; дала ми је знака, да се и не упуштам у борбу, него да се вратим натраг.....

У један мах и да се вратим, али помисао на дужност покрене ме напред и ја сам јурио скоро трчећи у школу.

Путем нити сам кога сусрео, нити што видео ни чуо, а бога ми нити што мислио. Знао сам само, да идем на вечерњу.

Са црквене куле чуо се глас звона. Може бити, да је кога у топлој соби и обрадовао; али мени је тада било још теже. Приспео сам у школу и упутио се на своје место. Професор је већ био унутри. Наређивао је, ко да поје; но ја сам га врло лепо молио, да мене за други дан остави. Молбу ми је уважио, али је преиначио, да сутра о павечерју у женској цркви појем. Даље се нисам могао опирати и ја сам имао о јутрењу појати: „С нами Бог, разумејете јазици!“...

Пошли смо у цркву. На вечерњу дошао је и сам управитељ завода. У певници смо пред њим стојали баш као оне запаљене свеће и чекали смо, да се отпочне вечерња. Он као црквен човек пазио је на сваку маленкост; а често би због какве рђаво прочитане речи знао извадити своју бележницу и дотичноме забележити трећу класу, баш као да у школи није знао лекције из словенског језика. Ми смо то знали и имали смо позор.

У таким свечаним приликама хтео је он сам да чита први псалом на вечерњи.

Ја сам стојао најближе и додао му књигу. Читао је тако скоро четврт сахата, не осврћући се, што може бити многи цвокоће од зиме.

Ја сам се већ био нејежио и било ми је доста. Али испред њега ни макнути. Чекао сам, да опет примим књигу натраг. Ђакон је у цркви свечано обучен кадио цркву.

У цркви је било врло мало света. По цркви се разноси пријатни мирис угодна тамјана. А зраци у ређених кандила одударах од светих икона, да изгледаше, као да су свеци живи, и да живо погледају на нас.

Свршило се читање. Ја сам примио књигу, додао је другу, који ће појати вечерњу.

Појање је отпочело свечано. Један од његових милих певао је; а то је већ било доста, да се каже, да се поје правилно и добро.

Свршило се појање и управитељ је био задовољан, и скоро усхићен овим ваљаним појањем; рад је био, да се и паримеји очитају онако, како то он замишља.

За паримеј се слабо ко и отимао, већ из разлога, кога сам мало час споменуо; а и због

странке, respective три, ако ли Барчић уприличи основати још једну.

Обворашкој странци припадају већином попови и опозиционалци универзитетски професори. Најкласичнији доказ за то служи нам слика скупштине. Она бјеше посјећена са 50—60 попова. Врло се добро нашалио један мој колега онога дана, запитавши ме: „Је ли бога ти, који ће ово концил бити“.

Вриједно је било читати брвојавне поздраве у „Obzoru“, који стигоше на скупштину, и њихове аукторе. Већином бјеше: архиђакон; жупник; капелан и т. д., како се већ назива тај шокачко-поповски свијет.

Скупштина је изабрала „Obzor“ за орган странке; закључила подићи споменик заслужноме члану своме дру Фрањи Рачком; усвојила програм, што га је углавила заједно са Стеклишима и изјавила своје становиште гледе цивилног брака. Програм тај обухваћа и чисто српске земље Босну и Херцеговину, јер данас код Хрвата није и не може бити добар Хрват онај, ко није шовиниста.

Нас баш није много брига за тај програм, а особито за обворашки, јер они немају нити су имали кад у своме животу програм. Они петљају, како вјетар дува. Сам појав, што се они повукоше из завјетрине, мисли се, да је с рачуном учињен. Данашњи надбискуп Посиловић с њима симпатише, а стеклиши се колу међу собом, те не би згорега било, помишљаху јамачно те учене главе, да се извучемо из мишијих рупа, па да нас и нашу памет још једном види свијет хрватски. На част им, не кваримо им густ.

Резолуција, што ју донесе скупштина гледе цивилног брака, заслужује пажњу, те ју ево овдје доносимо: „Неодвисна народна странка, сматрајући цивилни брак институцијом, која је у опријеци с вјерскими осјећаји хрватског народа, те погибељном и по развој његова ћудореднога и обитељскога живота, закључује у свом састанку од 25. листопада год 1894. да ће у штампи, на јавних састанцих и скупштинах подупитати најодлучније настојање свих оних странака и појединаца, који ће устати против уведењу цивилнога брака у опсегу краљевина Хрватске и Славоније“.

Каква ће бити судбина и будућност ове обамрле а сада на ново оживјеле странке, идемо, да видимо. Некад су се Срби обмањивали мишљу да би ова странка била најзгоднија за постигнуће српско-хрватског споразума; данас је доказано, да то бјеше наивна обмана. **Мед.**

ПЕТИ ОДЗИВ.

У 163. броју цењене „Заставе“ изишао је чланак под натписом: „Неколико озбиљних и искрених речи“, као трећи одзив на предлог преч. г. Бороте, који ме је подстакао, да и сам о томе неколико редака напишем. Но пре, но што бих говорио о самом предлогу, хоћу да се осврнем и на горе споменути чланак.

Што г. писац чланка вели о његовој многозваничности г. Н. Ђ. Вукићевићу и о штети, коју је нанело многогодишње „привремено“ гл. референтство његово српској народној школи, није вредно ни речи више трошити. Већ много и много пута доказивано је и доказано до сада, да је многозванични већ одавна био способан за мир, да је и за отправљање дужности управитеља учитељске школе неспособан, не због спреме, коју му нико не може одрећи, но због старости — то је стара и необорива истина, у томе дакле има г. писац право. Но што се г. писац не слаже с тим, да учитељство гласањем одговори на питање, ко да буде гл. шк. референт — нема право. Равлови г. писца, да „огромна већина нашег учитељства познаје наше за то место позване мужеве више по имену, него по квалификацији и стручној спреми њиховој“ и т. д. — не стоји. Оно истина, да учитељству нису познате квалификације, али и на шта оне? Та може неко бити најбоље квалификован, па за то не мора бити способан и за главног референта. Та у животу имамо толико и толико примера, да и квалификоване главе могу бити — шупље. А најпосле, квалификација доказује само теоретично знање и спрему, а то још није доста, јер, неко може бити врло добар теоретичар, али за то слаб, па чак и рђав практичар, али обратно врло добар практичар никада не може бити рђав теоретичар, јер се пракса без теорије ни замислити не да. Квалификација дакле не може и не треба да буде меродавна при избору главног референта. Стручну спрему пак, за главно референтство способних људи, познаје наше народно учитељство, из рада њиховог, из дела њихових, а дела су најбоља и најмеродавнија квалификација, — она треба да решавају у овој прилици. Људе, стручно спремне, познаје учитељство наше из њихових радова, које они будним оком прате.

Што пак г. писац вели, да би учитељство само онда могло гласањем одговорити на питање, ко да буде главни референт, кад би поред квалификације познавало и „цео ток живота у кандидата“ — мени је смешно. Од куд животопис човечји да буде мерило за отправљање каквог звања? Та кад би то било, онда н. пр. у Србији не би чича-Никола никада био председник министарства! Или г. писац под „цео ток живота у кандидата“ разуме сведоџбу о моралном владању кандидата? Ако је тако, па и то је споредна ствар, — рад и опет рад, то треба да је мерило.

Предлог дакле г. писца: „да школски савет изда на јавност, што опширније квалификационе таблице кандидата за гл. шк. референтство“ не да је „неоспорно“ потребан, но је по моме скромном мишљењу са свим излишан. Квалификација и „цео ток живота“ је само узгредна ствар, која никако не може и не треба да буде меродавна, — рад треба да одређује, а који су људи радници за то место најспособнији, знаће најбоље казати целокупно учитељство, а то не ће моћи бити пре учитељске скупштине. За сада само толико.

С—р С. А—з
српски народни учитељ.

Поглед по свету.

— **Смрт руског цара.** Невеста цара Николе II. примила је крштење и миропомазање и због тога је у недељу приређено у цркви Исаковој у Петрограду благодарење, на којем су присуствовали великаши руски. Из Петрограда отправљен је мртвачки сандук у Ливадију, у који ће се сместити тело цара Александра. После тога више не ће бити слободно, да долазе гледаоци у собу, где лежи цар. Тестаменат царев не ће се износити на јавност, него ће га само власт, која води бригу о тестаментима и они, који се спомињу у њему, известити о садржини његовој. Тестаменат ће остати у кабинетској канцеларији, у златној кутији, где се чувају тајна писма свију Романова и тестаменти осталих царева.

— **Социјалисте у Бечу.** У недељу је одржан скуп социјалиста и донели су закључке, да се одупру предловима, које је влада о социјалистама поднела сабору. Талијанци социјалисте закључили су, да оснују у Бечу друштво талијанских радника. Више говорника протестовало је, што је влада у Италији разрешила социјалистичка радничка друштва.

— **Ново министарство у Шпанији.** Краљица регенткиња поверила је по ново Сагасти, да склопи министарство. Сагаста је министар-председник, Гројизара, министар спољашњих, Кандебон унутрашњих послова, Амос Салвадор, финансије, Копев Домингез, рата, Абарцува, насеобине, Мавра, правде, Пуикервер, трговине и наставе, адмирал Паркин, мора.

— **Рат између Кине и Јапана** Јављају из Јокохаме, да јапанска војска, која је прешла реку Јалу, непрестано корача победоносно напред и пред собом гони Киневе. У битци код Тај-каја пало је 300 Кинева мртвих; Јапанци су освојили 55 топова, 1.500 пушака и многу осталу муницију.

Опет автономни зулум у Меленци.

Више пута је већ у овом цењеном листу изношено јадно стање овд. црквн. шк. општине са нагласком, да је свему томе крив овд. злогласни бележник, а на нашу голему несрећу, сад још и председник привремен. црквн. одбора нашег М. Тодоровић.

С тим, што је изнесено било о том нечовеку, намера је писцима била та, да нашу претпостављену власт крене на дужност, те да га уклони са места, на којем седећи врши у пуном смислу јеростратску мисију. Не, он је још гори и од Јерострата, јер онај је огњем уништио само Дијанин храм, а овај наш нечовек председник, огњем своје пакленe душе, и још пакленијих смерова уништиће не само овд. св. храм него и целу општину, све нас ће сатарити, па ће онда на развалинама нашег св. храма, и од прекрасних Меленаца направљеној пустоши уживати, славе тражити, па и наћи.

И, не само да смо се на том задржали, што су недела овог нечовека јавношћу увенчана, било вам је ту тужаба, молбеница и ургенса, па мислите ли да смо се што помогли? Никад ништа. Наша автономна власт не слуша то, што против овог нечовека корпорације подносе јој тужбе, наводећи са доказима његова недела; њој више вреди једна „продана душа“, која је за љубав свог личног интереса завела њу правдајући свеопштег нам душмана, те га је оставила, да и на даље ова општина под његовом управом трпи Танталове муке, и да пропада, што свакојако значи, да је наша претпостављена власт до крајности несавесна.

Па ако се што тешком муком и реши у прилог овој јадној општини, то се тако споро експедира решење, да ми просто немамо довољно речи да тај поступак и немар карактеришемо.

Сабор. одбор је још у фебруар. заседању свом решио, да наш прота Ђ. Влаховић са адвокатом Рогулићем доврше, допуне истрагу вођену против новоизабрате, а касније без икаква разлога суспендоване црквн. шк. скупштине наше. Па, ево које је то време и њих још никад нема, да ову јадну општину у правилно и редовно стање доведу.

Не знамо, шта је речену господу задржало, те их до данас нема, и не ћемо у напред свој суд да изричемо, што се њиховог недолажења тиче, али свакојако је тако дуго време за ову општину убиство.

Надамо се, да ће г. г. истражни чланови нарочито Рогулић све могуће употребити, да радом истражним до праве истине дође, те да ће и гробару ове лепе општине по заслузи награду припремити.

Крајње је време, да се неко егземпларно казни, како би се друге општине сачувале од оваких људи. А да овај наш Јеростат не треба и не сме проћи без казне, уздамо се у Бога и правичност истражне комисије, јер ово привремено стање под његовом владавином убило нас је. И Меленци се не ће никад моћи подићи. Јер је код нас у општин. управи јад и невоља тако голема, да се не да описати. Дуга меничног не знамо ни ми колико имамо (прелази преко 50.000 фор.) а новаца ни откуд. И зар није то само довољан сведок за наш јад и сиротињу, кад вам кажем, да овд. свештенство и учитељство по 5—6 месеци не добија своје плате. Може ли се што страшније замислити, него да у ово доба године нема у благајници новаца? Шта ће бити у пролеће? О том не смемо ни да мислимо. Мало је то, што овај наш нечовек председник сам себе назива „агом од Рибника“. Гори је он и од овог.

То, што он тако поступа са исплатом овдашњих, учитеља има свог разлога. Један је, што не може од света да прикупи; јер није шала од 10 година задржани и некупљени прирез, сад у један мах да се плати; много је на ову годину и редовну дужност справити, а не дуг за сиротињу од 30—40 ф. да справи. Тако је и пронађено, да ће се због тога, што се тако дуго црквн. шк. прирез није купио, морати до 75.000 фор. брисати, јер се не може утерати. А том је свему крив тај наш нечовек председник. То ће се брисати, а дуг, што је на рачун тог непокупљеног прореза направљен, остаје; па да видите расте и умножава се.

Други је разлог опет, што овај наш нечовек председник зна, да ће тим неплаћањем натерати овд. учитеље, да се морају жалити, тужити. И, ако се буду тужили својој претпостављеној власти, он ову и њено решење не ће узимати у обзир, те ће их натерати, да се морају жалити и држ. шк. власти, а ова ће онда учинити оно, што он и хоће. Школе ће покомуналити, а за ту услугу он ће се утврдити у свом звању, јер као нерадиша, зна он, да сваки час може добити пакрачки декрет. И тако он смера, да на рачун пропасти овд. вер. школа, себе спасе. Истина жалосно је, али тако је. Чудновато је, да све то наша епарх. шк. власт зна, па опет трпи тог душмана нашег.

Овдашње учитељство не примајући своје плате, принуђено беше жалити се, те се телеграфским путем обратило епископу. Но добивени налог, да учитеље овај нечовек има ма откуда исплатити, бацио под купус, иштући, да учитељ. оно чини, чим би

тога, да се не покварі ово сада лепо постигнуто задовољство. Ко да се ухвати у штап? Ја сам некако најближе стојао књизи. И на моју срећу или несрећу, како ли ћу вам казати, паде жребије на мене, да читам паримеје. Нисам имао куд, и док се појао прокимен, ја сам већ био на сред цркве. Закопчам мало боље оно мога капута над капутићем, погледам доле на своје ципеле и влажни онај мрамор, обрнем се још на своје другове, те се спремим да почнем.

Ја не знам, или је била тачност свештеника, или свечан дан и његов значај, или присутност самог управитеља, или не знам друго што, тек ја сам морао некаквих десет паримеја очитати. Готово, да ми је сва пара из уста изашла, јер свештениково: „Премудрост“ већ ми је и сувише било. Погледао сам више пута, хоће ли затворити двери, али никако. Већ сам скоро и промукао, јер ме је од дугог читања већ засопио онај хладни црквени ваздух. А када сам погледао на место, где сам стојао: било је скоро посукнуло од влаге; и ја се нисам добру надао. Тек у неко доба затвори свештеник двери. Ја се вратим на своје место. А када сам стао, обузе ме дрхтање. Другови ми приметише, да сам сав помодрио и саветоваше ме, да одем или у школу или кући.

Из цркве нисам смео на поље, јер би се рђаво тумачило. Хтео сам ући у олтар, али то није био обичај. Видео сам истина свештеника, да је скоро после сваке изговорене речи: „Премудрост“ мало се на десно изгубио и тамо поред жива угљена грејао. Видео сам и црквењаке, где се грију. Сви су се они могли угрејати, само се приправник није смео, јер је он приправник, војник, који мора све поднети; не ће дуго бити и он ће бити — народни учитељ!

И данас се још чудим, да у многим местима и црквама нема свуда дрвена патоса преко зиме, већ тек где деца стоје, тек по која асура; као да и старијима није добро чувати се и пазити на своје здравље.

Када се свршила вечерња, ја сам одјурио кући. Како сам се докотурао кући, ни данас не знам. Али толико знам, да сам одмах само скинув ципеле и капут, легао у постељу . . .

Испрва ме је стало дрхтање. После тога жестока ватра, бунило и јака несвестица. Бунцао сам и бог те пита, куд ми се нису укрстиле несвесне мисли. У том заносу сигурно сам што год и страшније сањао, кад сам са кревета на патос бубнуо. О себи нисам знао ништа. На патосу сигурно нисам дуго лежао, јер је међу тим дошао мој друг, који је самном заједно на стану, само у другој соби становао. Поплашио се сиромах и брже са газдарицом, коју смо звали: „Стрина“ попну ме опет на постељу Међу тим сам дошао к себи, и на питања, шта ми је било, у доста раскиданим речма сам им рекао, да сам сигурно озебао, те да сам морао бити у јакој грозници... Ја сам страшан изгледао, но мој ми друг није хтео казати, него ме је шта више храбрио, говорећи ми: да ће то до мрака престати и да се не плашим. Заиста сам му веровао и ја сам чисто данув душом.

Но сад су ме тек опхрвале различите мисли. Сетио сам се дома. Сетио сам се матере и својих. Сетио сам се данашњег и сутрашњег дана, па ми је било тешко. Окренуо сам се дувару, заронио се у јастук, па сам плакао, горко плакао . . .

Друг мој међу тим је отишао да проведе бадње вече тамо, где је на храни био. А ја и да сам здрав био, остао бих на дому у својој соби, јер сам се сам хранио . . .

У соби је био мрак и само што је кроз прозор падала по која зрака од упаљена фењера, што је на кући био, те ми је служила као свећа. Стрина наша такође се повукла у своју собу, да и она проведе овај радостан дан. А ја саморан остадох, да размишљам, шта се то десило самном. Да ми је стрина може бити орасима прекрстила собу, унела сламе мало, или иначе дала видљива знака, да је данас бадње вече, мени може бити не би тако тешко било, али овако ми је било горе, јер сам се пренео мислима у детињство, те сам чисто и очајавао.

После вечере посетила ме је стрина, бајаги да ме обиђе, а овамо више да дозна, да ли се је болест окренула на боље или горе, јер се поплашила: како сам се на пречац разболео, да може бити није колера или тако каква болест, те ако би се тако што и десило, морала би сиротица штетовати, јер би се сви ђаци морали из стана иселити, а то јој баш није годило. А није јадница ни помишљала на моју матер, која о свему овом није ништа ни знала, и која би се зацело у црно увила, јер јој ја бејах једина утеха.

Болеснику је ноћ увек тежа, па тако је и мени било. У соби баш није најтоплије било, јер ме је стрина грејала, и ја сам се предао својој судбини И како сам се поново загрејао, то сам се почео превртати, те наново бунцати. Сад је увидела и сама стрина, да код мене није најбоље, не казав мени ништа, одјури по мога друга. Потражили су и лекара, али овај није могао доћи. Ја сам у трзању и несвестици пробавио целу дугу ноћ.

На јутрењи је повечерје појао место мене мој друг, јер мени не беше суђено да појем: „С нами Бог — разумите народи!“ Још тада се пронео глас, да сам се опасно разболео. Рекоше и управитељу, да сам се само зато разболео, што сам дуго читао паримеје, и што је била зима, а поред тога, што сам био слабо одевен.

После јутрење походио ме је управитељ, и кад је увидео, да је са мојим животом трајаво, сам оде по лекара и замоли га, да настоји, колико му је могуће, да ме избави. И заиста око осам часова на каруца дође к мени лекар. Мој лекар П. био је здрав и крупан човек. Када је ушао у собу, зачудио се, у каквим све становима станују приправници. У њој се скоро није могао ни окренити, јер собица, у којој сам ја становао, беше собица, која је на окрајку ходника начињена, у којој је био сам мој кревет, столица и одмах уз дувар сто, мој сандук и ништа више. Пећи није ни било, а кроз увек отворена врата дуге собе долазила је топлота из пећи, која је у тој соби била смештена.

Лекар ме је питао и приближио се ближе мени и постељи, а ја сам му одговарао, шта ме је снашло. Знао је наше ђачко стање, па

он постигао своју циљ, да тужи држав. шк. власти; али не ће му испасти за руком. Јер овдашње учитељство не ће никад такав терет моралне одговорности на своју душу натоварити, оно ће и ка даље своје квите продавати и залагати, па опет не ће демону на руку ићи.

Крв ми се мути, кад помислим на она чуда и покоре, што овај нечовек у овој нашој јадној општини чини; одвратно ми је о њему и писати толико.

Но поред свега тога, опет не могу, да се уздржим, а да и ово не споменем. Кад се овде увидело, камо тај нечовек смера са нашим овд. школама, то је рађено на том, да се управа наших школа одвоји од овд. привременог одбора црквеног, односно њеног председника, па да се постави засебан шк. одбор, који ће овд. школама и овдашњим бедним учитељима владати, што је и постигнуто.

У седници епарх. шк. одбора од 29. априла т. г. именован је за наше школе одбор школ. од одличних овд. људи. Овдашњем привременом црк. одбору издат је налог од епарх. школ. одбора, да има новоименованом школ. одбору том, предати све списе, књиге и благајницу, која се односи на овдашње школе.

Именовани школски одбор по конститујисању свом, позове писмено управни овдашњи привремени одбор, односно М. Тодоровића, председника, да по том горњем налогу има у извесном року све речено предати, но необуздани председник одби позив, — не хте га ни примити — велећи, да је он власт, и да он никакви школ. одбор не признаје. — Због овог самовољног поступка, именовани шк. одбор, поднесе пријаву како административ. епарх. одбору, тако исто епарх. школ. одбору.

Решење епарх. административног одбора гласи: да је исти наш председник дужан под личном одговорности за 8 дана све сходно решењу епарх. шк. одбора од 29. априла предати. Но г. председник ни данас не предаје. Он се не боји никог, те ради шта хоће.

Љубопитни смо, шта ће административни епарх. одбор сад решити, по што га је именовани школ. одбор и о том известио.

Чујемо, да је у тој истој ствари епарх. школ. одбор са свим противно решењу епарх. шк. одбора донео неко решење, по ком би се чак и оно од 29. априла потрти имало.

Но како о том немамо ништа позитивно у рукама, то ћемо, док потање сазнамо и о том проговорити. Само толико напомињемо, да је то врло жалосно, да се епарх. школ. власт наша није до сад могла уверити, да неки пустолови заводници, увек тако раде, како би својим личним интересима леђа сачували, а никад нису начело бранили из начела.

С тога је време, да се сама епарх. скупштина постара, да о првом свом састанку такима даде пакрачки декрет. А тиме ће се не само углед конзисторије сачувати, него ће се онемогућити, да се и на даље трзавице чине по појединим општинама.

Још нешто.

Овдашњи наш привремени управни одбор расписао пре неког времена стечај за привременог учитеља на овд. V. и VI. раз. одредивши истом учитељу плату од 600 фор. Ми против тога немамо ништа, јер плата учитељу за ту школу и треба да је угледна, али је незаконито у расписаном стечају одређена плата, по што фасије за ту школу гласе 500 фор. те ће тако дотични учитељ, који дође, имати големе неприлике око подизања своје плате. И тако опет једно дело више, да се види, како наш председник све којешта ради, само да се у овој општини замршује.

Јављам вам, да ће ових дана против председника као против овд. бележника бити министарству поднесена тужба, јер овде га његове власти браде; зн те треба им. Што буде у тој ствари урађено, јавићу вам, а надамо се, да ћемо га се сад набрзо тим начином курталисати. =

ДОПИСИ.

Бачко Петрово Село. У 40. броју „Српског Сиона" читамо од поп-Панте о поп-Панти, како је он створио од петровоселске општине земљу „објетовану", којом тече мед и млеко. На име наводи се, да је поп Панта од год 1876. до данас њих деветоро превео из римокатоличке вере у нашу. А зар таки случајева није било и пре поп-Панте? Или их само с тога није било, што се други свештеници по другим можда општинама за оваке своје ревносне дужности не ће да хвале, јер им смерност то не допушта. Зар ћемо се квалити још и тим, што смо своје дужности извршивали?! Шта вели Доситије? Он вели, да неваљали људи држе, да су велико доброчинство оног дана учинили, када никоме зла не начину. Запамтите!

За тим се приписује заслуга поп-Панти, што је урбаријална намира тако склопљена, да је политичка општина дужна издржавати наше вероисповедне школе и др. Ми додајемо, да она све школе овде издржава. За ово припада заслуга одветнику М. Милосављевићу у Суботици, нашем заступнику. Исто тако стоји са хвалом му, што је нашем месту име остало непромењено. Зато смо сви овде радили и трошили. Ако није тако, на среду са потписом на молбеници, да видимо, да ли један или нас више принесемо жртве на олтар Српства. Жалосна је то појава у нашој општини, што се у њој налазе тако подмукли људи, који туђа добра дела себи у заслугу приписују, и ради тога само туђа недела осуђују.

Најсмешније је наводити заслугу себи, што ће црквена благајница наша кадра бити да плаћа протин проценат и владичину, пошто се приликом деобе јароша обогатила са грдним иметком од седам ланаца земље. Ту још треба додати, да се из црквене благајнице плаћа и поп-Пантина повишена парохијалска плата. Зар је седам ланаца земље тако огроман иметак наше цркве, да ова може наш дуг за владичину од 1700 фор. намирити? Бечејска и сентомашка општина и др. што су много богатије од нас, не ће да од своје цркве плаћају оваке своје дуговине, већ шта више прилажу и чувају црквено имање, а ми на притив чинимо, и још се смемо јавно због расипања хвалити речма: „Да то све буде, највише је муке уложио наш г. парох Панта Поповић. Тако ради наш родољубиви поп-Панта, који је нашу општину толико унапредио". Заиста је жалосно овако родољубље и оваки труд, који иде на уштрб и пропаст ове општине. Зар није тако? Људи почели лепо да плаћају владичину, а родољубиви поп-Панта засукао се по блату, па виче: Не плаћајте! Људи питају проту, треба ли плаћати владичину, и прота им у скупштини оговори, да требе, а хваљени попа на то без обзира: „Не треба!" Према ованој обмани већина становништва српског послуша га, те не хтеде не само да плаћа ове дуговине, него престаде цркви прилоге чинити. Свечарска милостиња за год. 1893. износи свега 27. ф. 85 н. Није ли то Богу плакати? Чудимо се, како се хваљени попа не уздиже, што је основао овде фонд за спомен мртвих. Зацело се од њега ужаснуо, када га не спомиње. Дај, да му ми за то ово посветимо. Године 1885. на предлог поп-Пантин у корист црквеног иметка одели се онај део од црквеног фонда, што је био завештан за покој душе завештатеља. Тај је фонд износио 2000 фор. а умножавао се са 7% камате. Али, како је овај фонд дошао под руковање брижног оца Панте, још од г. 1885. никада до данас о његовом стању рачуна. За девет година сама камата износила би 1260 фор. Где је та камата? Зашто тај разглашени поп-Панта 9 година није положио рачуна фонду, већ вара и општну своју, а и претпостављену власт од данас на сутра? Је ли то хваљено родољубље, када се не може да дозна, куд се дева Немањино благо? Имамо таких привидних родољуба и више, али правих, истинитих је мало!

Вредно је споменити о његовој хвали због унапређења наших школа. Вимус је у јануару месецу суспендовао салашку учитељицу и обуставио јој плату, па и то без знања и одобрења претпостављене школ. власти, и то само с тога, што се сирота девојка опирала његовом прохтеву. С тога, што душепопечитељ није постигао, за чиме је ишао, улаже протесте, да учитељица не прими плату, и поставља на њено место два проста надничара, а своје кортеше, да ове награди за кортешки труд. Као давнашњи кортеш и потказивач толико је добио силе, да учитељица за 10 месеци још никако не може да добије своје плате при свем томе, што наша епарх. школ. власти наређује, да јој се изда плата. Нуз то из освете ради, да се салашка школа затвори. Исто се тако брине и за своју цркву. када је наше старо гробље добило при деоби ја роша седам ланаца јарошке земље, родољубиви попа претио је из освете, што му не хтеде наша општина дати ову земљу на уживање, да ће радити, да се ова компетенција одузме од општине, и да се црквена општина у оно доба није одупрла, изгубила би ову земљу, а и овако је оштетио цркву, јер је у први мах дошло старом гробљу најбоље јарошке земље, а после је дошло од најлошије земље, од које ни два ланца не вреде, колико онај један, а томе је узрок баш „дични" наш попа. Исто тако не брани и не чува светињу цркве, шта више он брани безбоштва и свирепства у цркви, јер их и сам собом чини, и само с тога, што је црквењак, који је одан својој цркви и срцем и душом, није трпео чуда и покоре у цркви, овога је у договору са црквеним одбором збацио сада под зиму, да се сиромах човек са својом породицом смрзава и скапава од глади. И ми завршујемо: „Тако ради наш родољубиви поп-Панта"... само што ће сузе сирочади довикати правду, да му се то одмасти!

Љутица.

Вести из народа.

Пишу нам из **Руме**: „У суботу 22. октобра т. г. био је овде својим трговачким послом другар тврткe Лебла и Гласа из Будимпеште, баш сам газда Глас, Чива из угарске престонице, па седећи у овдашњој кавани код „Орла", нападне на једног трговца Србина гадним речима, да је руски цар Александар III. „црко", и да би он волео, да је још неколико година боловао, да се напатио. То је овде грозно огорчење изазвало, почем је тај Чива један од већих пештанских трговаца, који своју заслугу највећим делом код Срба и Словена заради. За то ми ово доносимо и предајемо јавности, да би и други Срби и Словени и њихови пријатељи ову Чивину подлост у својим листовима донели, да се сваки живи увери, како се Чива о словенској муци и новцу издржава, а о стожеру јевропског мира, пријатељу Словенства и православља, цару руском Александру III. изражава.

Из овог се јасно види, какво нам се добро од Чивута и шовиниста спрема. За то, пријатељи, добро пазите с киме тргујете, јер овакви трговци као што је Чива Глас из Пеште, воде нас сраму и пропасти. С тога позор, јер оваки знају само за талмуд и више ни за што; сваки нека се сети Чивиног понашања, па ма ко дошао из њихове радње, учините му услугу, као што и он Словенима, Србима и православљу добра жели!"

Вести из места и са стране.

Опрема будуће руске царице. Онамад је требало да буде у Ливадији венчање принцезе Алисе с кнезом наследником престола, Николајем Александровићем, али је оно, у последњем часу, опет одложено. Наше читаоце, а нарочито читалице, без сумње ће интересовати да сазнају опрему, која је спремљена за будућу руску царицу. Опрема је израђена у Паризу. Још пре пола године отворена је једна уметничка радионица, у којој су се искључиво израђивали скупоцени везови за невесту рускога наследника престола. Као материјал послате су биле оном из Русије велике масе драгога камења, бисера и правих чипака. И пошто су то ствари, које вреде милијунима, то их је лично однео онамо један повереник царскога дома. А измирити укус немачке принцезе у њеној пуританској простоти са руским раскоштвом, није био баш лак посао. С тога је велика кнегиња Јелисавета издала наредбу, да се за вез употребљава више сребро, но злато, а за аграфе, брилијанти, но драго камење у бојама. А царица је, са своје стране била наредила, да се у цељи маркирања сродничких односа израде четири потпуно једнаке тоалете, две за њу, а друге две за принцезу Алису. Велика кнегиња изабрала је један модел у белој пресованој кадифи, оперважен низом источњачка бисерја за хаљину за забаве, и поручила је једну хаљину за ручкове од азурног-плавог дамаста, опточеног на деловима и на скуту малим самуровим главама. А од венчане хаљине не види се ни парчета испод богатога украса; а вео, који је по руском обичају кратак, откан је од нежних мирти; везови, покривају целу венчаницу, баснословен утисак. Материјал за шлафроке дала је баба хесенске принцезе, енглеска краљица. Из њених слагалишта правих индијских шалова донето је у Париз шест егземплара, од којих су маказе без икаква милосрђа покројиле неглиже за високу невесту. Отпатци тих шалова имају таку огромну вредност, да су пажљиво покупљени и враћени. Те тканине не подносе никаква украса и с тога су хаљине од њих опточене само низ бисера. Рубље за принцесу израђено је само у Паризу. Оно је украшено везом, који је својом руком израдила покојна мати невестина, велика војвоткиња Алиса од Хесена. Кад је већ све било готово, тада од једном стиже телеграфска наредба, да се час пре изради неколико црнина за невесту. И париска радња похитила је, да тачно испуни и ту поруку. За тоалете су у свима нијансама израђене једнаке гарнитуре, а у малим кокардама на ципелама, које су намењене за ход у кући, сјаје се и трепере мале аграфе од дијаманта.

Српски учитељски конвикт у Нов. Саду примио је из оставине пок. Александра пл. Трифунца из В. Бечкерека, а од извршиоца тестамента му г. Др. Милоша Ђорђевића, адвоката в бечкеречког 200 фор. — Примио је од г. Милана Теодоровића, бележника и председника приређивачког одбора у Меленцима као чист приход од забаве држане 25. јуна о. г. 48 ф. 94 н. — Г. Теодор Крајновић, учитељ у Негославци скупио је о прстену Вукосаве Бингулчеве и послао за конвикт 12 ф. 50 н. — Јавља се, да се уписао за члана потпомагача г. Ђура Јовановић, бележник из Срп. Итебеја и уплатио прву рату са 11 ф. — Осим тога уписали се за редовне чланове г. г. Милан Стефановић, учитељ из Ст. Врбаса и Јевта Марковић, учитељ у Дугој Реци. Свима прилагачима и члановима изјављује се топла захвала.

Школа српских народних игара у Н. Саду. Од 1. новембра отвара добро познати учитељ српских народних салонских игара Миливој Карапетровић овде у Н. Саду своју школу тих игара. Српска културна задаћа, коју врши тај млади Србин, заиста заслужује, да нађе овде у Н. Саду, који треба да игра улогу српске Атине, најодушевљенији одзив, који би му уједно служио за подстрек, да своју задаћу неуморно и даље продужи, како би српски дух крепио и појачао, да истисне са наших забава стране несрпске игре, које никако не одговарају српским појмовима о моралу и пристојности. Ближа извешћа могу се добити у књижари Браће М. Поповића, где се може одмах и уписати, или код самог Карапетровића у лебарској улици бр. 6. први спрат од 10—12 сах. пре и 2—4 сахата по подне.

Фрања Кошут путује. У недељу је био Фрања Кошут у Цегледу, куда су га пратили 11 посланика. Народ га је одушевљено дочекао. Држао је тамо дугачак говор и нагласио је, да је на том месту пре 46 година његов отац говорио. Уједно се препоручио и за посланика, нагласивши, да ће, ако буде изабран за посланика, радити на том, да се догоди промена државоправне измире, а то ће радити законитим путем, а са уставним средствима. У вече је био банкет у почаст Кошуту. Само је питање, шта ће на ово рећи Беч?

„Ujvidék" — побеснео. Овдашњи лист „Ujvidék", који зоба на јаслама диспозиционог фонда, не пропушта ни један број, а да не прештампа у преводу какав „Заставин" чланак и да не призове у помоћ државног тужитеља. И тај свој денунцијантски посао обавља неки Ксенофон са таком инфамијом, којој до сада пара не видесмо, јер лажно преводи и фалзификује наше речи и читаве реченице нам подмеће, које нисмо писали, — што увек можемо доказати. — Сада пак у 44. броју у једној вести видимо, да је бела пена ударила на уста од беса, што рекосмо, да „чардаш" треба изгонити са српских забава, и одговара нам стилом, каквим се кочијаши у штали служе, а образованошћу, каква се на дебрецинској пустари или у бакињској шуми набавља. Пошто је нами најодвратнији и последњи на свету денунцијантски сој, то смо до сада са презрењем прелазили преко глупавих испада „Ujvidék"-ових, па као што се нисмо упуштали са денунцијантима у препирке, тако не ћемо ни са — чикошима.

Зола у Риму. Јављају из Рима, да је онамо стигао Емил Зола, да чини студије за свој будући роман. Друштво новинара приредило је њему у почаст банкет, против чега се оградише клерикални чланови друштва. Тешко, да ће папа саслушати Золину молбу за аудиједнцију.

Чувајте децу! У Аусигу догодио се овај ужасан случај: Надничар Волман, који са својом женом и троје деце станује у једној соби, пошао је у јутро у шуму; кратко време иза тога отишла је и његова жена од куће, оставивши своје троје деце од 8, 3 и 2 године у соби, коју је по одласку закључала. Кад се мајка у 11 сахати у јутро вратила кући, нашла је спрему за угљен у пламену, а своју децу угушену. Против немарне матере поведена је казнена истрага.

Умрла кинеска царица. Долазе вести, да је млада кинеска царица умрла. „Њу-Јорк Хералд" осим тога дознаје, да царица није умрла природном смрћу, него да се отровала, јер ју је цар у некој препирци ћушио. Лепа љубав!

О гренландској штампи. О гренландској штампи у поларним крајевима амерички „Сцијентифик Аме-

---

према томе је и опочео лечење. Хтео је, да ми чује дисање и куцање срца, па ме је замолио, да му допустим, да ми метне главу на прса моја. Ја сам му допустио, али нисам могао издржати, јер сам осећао, да ме прса боле. Пошто је написао рецепт и на срце ми ставио, да редовно лек узимам, да ћу оздравити и да ће ме редовно свако подне посећивати, за које он не ће ништа тражити, одвезе се својој кући.

Ја сам га послушао и био сам уверења, да су оне капљице лек, који ће ме заиста подићи на ноге. Но нисам се могао одмах опоравити. Прошло је и неколико недеља, а лекар ме је редовно посећивао. Било му је мило, што сам се његових речи држао и редовно је извештавао управитеља о стању мога здравља.

Тек о Св. Сави сам се предигао и први пут изашао из собе. Тога дана је и у учитељској школи светковина. То ме је побудило, да се упутим у школу.

Другови су моји били већ окупљени у великој дворани школској и потише се разговараху. А када ја отворих врата и промолих се у вратима, у један пут наступи мртва тишина Мени се нису надали и ја сам их својим доласком изненадио. А када ме погледаше у лице и видеше, да више личим смрти, него живом створу, чисто се поплашише. Из те плашње чуле се и речи: „Овај мирише на кољиво!" Ја сам ово чуо, и заиста ћете ме разумети, кад вам кажем, да ми је било тешко. Хтео сам да седнем на своје место, али скоро нико није хтео до мене сести. Скоро кроз плач им рекнем, да се не плаше мене, да сам ја сада здрав и да ја не ћу умрети. То их је некако охрабрило и један по један приближивао се мени. Дошао је и управитељ, и када му рекоше, да сам дошао, устао је са катедре, да ме види, и погледав ме, по лицу сам му могао читати, да и он није боље судио о мени, него што су и другови ми мислили.

Рекао ми је, да се с места кући повратим, и послав по послужитеља, наложи му, да ме кући одведе. Морао сам се покоравати, и школу сам почео похађати тек у марту месецу. За то сам се време највише шетао и то ми је добро чинило, и ја сам се био толико опоравио, да сам после редовно похађао предавања и спремао се за испит. Прво ми је било, да захвалим мом лекару, који ме је тако рећи од смрти избавио. Нека му је и овом приликом истинска хвала!...

Ђачки је живот скоро свуда подједнак. Патња и беда скоро да је везана с нама, те је скоро свуда наш немили пратилац. Па ипак, шта све ђак у своме ђаковању не поднесе? Није ми истина овде места, да само о патњама и невољама причам, за то ћу и прекинути. Али за иста има много и много у ђачком животу, што је слатко, поносно, идеално и узвишено. Та скоро да нема ђака, који није поносит само за то, што је ђак, што је приступачан у свако друштво, те још ако је знано, да је добар ђак; е онда већ по себи долази поштовање, а поред тога и друге угодности.

Има у ђачком животу много радосних часова, али и много горких, прегорких.

—ић.

рикан“ прича ово: Новина у правом смислу речи тамо нема, али има више годишњих прегледа о поларним крајевима. „Ескимоске вести“ н. пр. у близини предгорја Принц Уелса на Берингову путу. На том су месту Енглези подигли мисионарску школу, коју сваке године посети један пароброд. Новости, са којима их он снабде, буду хектографисане на лиэту артије 21×31 сантимет., доста дебеле и само на једној страни штампано. „Ескимоске вести“ тврде у своме наслову, да су једини годишњи спис, али не с пуним правом, јер има и други један лист, који од године 1752. излази у једној малој штампарији у Годхабу, на гренландској обали. Наслов му је мало подужи и гласи; „Atuagagdlintit natinginarmik tusaruminasassumik“, што значи од прилике: Разноврсне вести о предметима, које вреди знати. Излази од године 1864., па доноси шта више и саме слике. Језик му је гренландски, један дијалект Ескима. На жалост читање није тако просто и лако. На послетку има још један гренландски лист, излази под именом „Каладлит“.

Трговина.

Нови Сад, 25. окт. Пшеница прве квалитете 6 ф. 10—15 н. Пшеница средња 5 ф. 80 н. Пшеница лакша роба 5 ф. 50—60 нов. Наполица 5 ф. 50—60 н. Јечам 5 ф. 40 н. Зоб 5 ф. 60—70 н. Кукуруз у зрну 4 ф. 60 до 70 н., нови у клиповима 3 ф. 10—20 н. Маст 48 фор. Сланина сува 50 фор., дебела паљена 50 ф. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 38 н.
„ средњи . . . 36 н.
„ лаки . . . . 32 н.
Све од 1 килограма.
Теоци . 15—30 ф. по комаду.
Јагњци . — ф. по пару.
Овци . . 8—12 ф. „

Новије вести.

Из Пеште јављају, да ће сутра — у среду — председник сабора предложити, да се у записник саборски уведе саучешће за умрлим руским царем.

Из Петрограда јављају: „Правительственн весник“ саопштава брзојавне одговоре цара Николе II. послате сенату и синоду, на њихове изјаве лојалности; одговор гласи сенату: „Уверен о оданости, коју ми сенат изражава, не сумњам, да ћу у њему наћи потпору у служби драгој отаџбини, у правцу, који ми је незаборављени отац указао.“ Синоду је одговорио: „Од срца захваљујем на осећајима и саучешћу, које ми изразисте у тренутку дубоке туге. Прожет топлом љубави према моме покојноме оцу, угледајући се на њ, посветићу све своје силе служењу драгој отаџбини и православној цркви“. — Даље јављају: да је млада будућа царица миропомазана по обредима православне цркве „на умирење царево и целе Русије“ и добила име Александра Федоровна са титулом: велика кнегиња и царско високанство.

Из Беча јављају: У седници царевинскога већа од понедељника устао је председник Хлумецки и у топлим речима дао израза жалости због смрти рускога цара, вернога пријатеља нашега владара и чврстога чувара светскога мира. Даље рече, да му је Европа за то захвална, што с правом може узвишени наследник упокојенога цара објавити рускоме народу. Најпосле предложи, да се ради вечне успомене у записник уведе туга за умрлим царем. — Сви су посланици стојали за то време, само је Пољак Леваковски седео и на завршетку говора председниковог заиска реч; кад му председник не даде, он викну узрујан: „Ја протестујем против те изјаве у име мога народа, кога је покојни цар тако потиснуо!“ Услед тога настала је у целој саборници велика узрујаност, особито међу Чесима и јужним Словенима; Младочех Бжезновски рекао је: „Пољаци су варвари!“ Вашати је довикнуо: „Ни мртвима не даду мира! Заиста и нису ништа друго до варвари!“ — После одржане седнице, држао је пољски клуб седницу и председник је дао израза сажаљењу на поступак посланика Леваковског, наводећи, да је исти радио на своју руку.

Изасланство у Петрограду. Ратни министар аустро-угарски наредио је, да од темишварске регименте, чији је поседник био пок. руски цар, оду у Петроград на укоп пуковник Адолф Шадл, капетан Тома Новаковић и натпоручник Јулије Балс.

Таблице на два језика. У Пирану постављене се судску ограду таблица на два језика. Мир није нарушен. Трговци су позатварали своје трговине за то време, док су се таблице прикивале. Тим су објавили жалост своју на поступак владин.

Рат између Кине и Јапана. Близу Порт-Артура била је оштра битка. Под пуцњавом топова заузели су Јапанци Талијен-Ван.

„СРПСКИ ПРЕГЛЕД.“

Под тим именом, намислио сам, у друштву с неколико пријатеља, покренути, од почетка идуће године, књижеван лист.

Лист би излазио двапут месечно, око половине и крајем свога месеца, на четвртини, у свескама од четири табака, а доносио би у сваком броју: На првом месту, уводни чланак; затим приповетку; иза ове студију из књижевности; песму; чланак из науке или из друштва; књижевни преглед; преглед позоришни; хронику; и, на послетку, књижевне белешке.

Уводни чланак, на челу свакога броја, износио би поједина важна питања српске књижевности, не толико да их расправи, колико да их покрене и укаже на потребу њихове расправе, на коју, изгледа, у нас још нико није озбиљно помишљао. Таква важна питања српске књижевности, која би лист већ у првим својим бројевима покренуо, јесу, примера ради, питање о нашем књижевном језику, о српском стилу о правопису и унтерпункцији. о писцима и о публици, о књижарској радњи. и многа друга.

Од приповетке би се, на првом месту, и безусловно, тражило да буде одабрана. У питању о њеним правцима, лист би био у толико телерантнији у колико би више од талената њених представника тражио. Свакојако, он би се старао да постане зборно место за све праве таленате, па ма они и не припадали сви истој школи.

Студија из књижевности расправљала би каква питање из књижевности, или би била посвећена којем писцу, српском, или страном, али, у првом реду, српском.

Чланак из науке или из друштва доносио би питања из савремене науке која могу имати интереса и за шири круг, а била би обрађена тако да томе кругу буду приступачна, или би се у њему претресало какво питање државног, друштвеног, и у опште културног живота српског. Строго научне, стручне радове лист не би примао, као што су и из расправе друштвених питања искључени догађаји дневне политике.

У књижевну прегледу биле би критичке оцене важнијих појава, на првом месту српске, а затим и стране књижевности, нарочито оних за које се могу везати каква општија извођења.

Мање важније појаве нашле би места у белешкама, у којима би се свагда поменуле и значајније појаве на пољу српске уметности.

Све оцене у листу биле би свагда под потписом онога ко их буде писао.

У позоришном прегледу брижљиво би се пратио репертоар народног позоришта и ценила игра глумачка, а нарочито би се пропраћали нови српски комади на београдској позорници.

На послетку, у хроници претресале би се у лакшој и пријатнијој форми различне појаве нашег друштвеног живота.

То би, отприлике, лист доносио. Из тога се види, у главноме, и програм његов. Он хоће да допринесе пречишћењу извесних питања која се покретачу листа и онима што су се с њиме око њега сакупили чине да су животна питања сваке, па и српске књижевности; хоће да негује праву књижевност, а не оно што је, поред ње, у нашим књижевним листовима, покадшто, под тим именом пролазило; хоће да критички попрати све што се у српској књижевности буде јављало, савесно, строго, и без икаквих обзира на личности и партије; хоће да упути српску књижевност да се креће путевима којима треба да иде, а не странпутицама, којима данас тумара, нешто несвесно, а нешто завођена на њих; хоће, ако се то мора и изреком казати, да изврши једну мисију у српској књижевности.

Такав је програм нашег листа. Да у нас постоји потреба за таквим листом, за нас који га покрећемо одавно нема сумње. О чему двоумимо, то је, да ли ту потребу осећа и публика која листове издржава. Зато јој се, ево, и обраћамо овом објавом, да се о томе обавестимо. Ми овим, дакле, молимо све оне који би били вољни потпомоћи наше предузеће претплатом, да то изволе изјавити најдаље до 1. децембра о. г., како би се могло, у случају повољног одзива, предузети све што је нужно да лист почне излазити.

Што за свај мах желимо, то је, да знамо на колики бисмо број претплатника могли рачунати; сама претплата положила би се тек пошто би се објавило да је листу осигуран излазак.

Цена је „Српском Прегледу“ на годину 20 дин., на пола године 10 дин., на три месеца 5 динара.

Београд, 12. октобра 1894.

Др. Љубомир Недић.

РЕД ПЛОВИДБЕ

путничких пароброда, важи од 26. септ. до краја новембра 1894. године.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: недељом и средом у 3 сах. 20 мин. по подне.

Из Новог Сада у Земун, Београд и Оршаву: недељом и средом у 3 сах. 20 мин. по подне.

Из Новог Сада у Будимпешту: недељом и четвртком у 11 сах. 20 мин. пре подне.

Отправништво.

РЕД ВОЖЊЕ

ЖЕЛЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА

ВАЖИ ОД 1. МАЈА 1894. ГОД.

1. Од Будимпеште до Београда:

Километара	СТАНИЦЕ		Мушовити влак (Orient-Express)	Брзи влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Будимпешта	полази	1 45	2.35	9.20	7.35	свакот уторника, суботе и недеље
175	Суботица	„	4.56	6.17	5.35	1.46	
193	Чантавир	„	свакот уторника и петка		6.17	2.11	
207	Топола	„		6.50	6 49	2.34	
223	Х. Фекетехеђ	„			7.20	2.56	
234	Врбас-Кула	„		7.21	7.46	3.16	
248	Стари Кер	„		7.36	8.16	3.34	
260	Кисач	„			8 39	3.51	
276	Нови Сад	„	6.40	8.13	9.19	4.19	1.12
279	Петроварадин гр.	„		8.18	9.27	4.25	1.21
281	Петроварадин	„			9.35	4.32	1.31
286	Карловци	„		8.29	9.47	4.41	1.47
296	Чортановци	„			10.09	4.59	2.12
300	Бешка	„		8.48	10.20	5.07	2.25
310	Инђија	„		9.00	10.38	5.21	2.47
318	Стара Пазова	„		9.10	11.03	5.43	
326	Нова Пазова	„			11.18	5.55	
332	Батајница	„			11.31	6.06	
347	Земун	„	7.55	9.41	11.58	6.29	
359	Београд	„	8.04	10.00	12.30	7.05	

2. Од Београда до Будимпеште:

Километара	СТАНИЦЕ		Мушовити влак (Orient-Express)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Београд	полази	7.49	5.26	8.05	2.25	уторником, суботом и недељом
12	Земун	„	7.58	6.06	8.25	2.48	
27	Батајница	„	свакот уторника и петка		9 11	3.40	
34	Нова Пазова	„			9.22	3.55	
41	Стара Пазова	„		6.37	9.35	4.12	
49	Инђија	„		6.47	9.48	4 31	5.43
60	Бешка	„		7.07	10.18	5.08	6 08
64	Чортановци	„			10.26	5.18	6.18
73	Карловци	„		7.24	10.43	5.42	6.52
78	Петроварадин	„			10.53	5.56	7.06
81	Петроварадин гр.	„		3.34	10.59	6.04	7.15
88	Нови Сад	„	9.18	7.47	11.16	6.27	7.23
100	Кисач	„			11.38	7.05	
112	Стари Кер	„		8.16	11.55	7.36	
125	Врбас-Кула	„		8.31	12.18	8·09	
136	Х. Фекетехеђ	„			12.36	8.34	
152	Топола	„		9.00	1.02	9.12	
166	Чантавир	„			1.21	9.41	
181	Суботица	стиже	10.57	9.32	1.45	10.20	
359	Будимпешта	стиже	2.02	1.10	7.37	7.00	

Напомена. Подвучени линијом штампани сати и минути значе ноћно доба и то од **6** сати у вече до **5** сати **59** минута из јутра.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ

На две новоотворене четвртне школе I. II. мешовитог разреда у Мокрину — од којих ће се једна учитељем а друга учитељицом попунити — овим се расписује стечај.

Плата је, како учитеља тако и учитељице: 600 фор.; у име станарине: 120 фор.; у име огрева: 50 фор. Сва ова берива примаће се из благајнице овомесне српске правосл. црквено-школске опћине.

У исто време, а на основу налога сл. Епарх. Шк. Одбора у Темишвару од 22. септ. о. г. бр. 318. овим се и на место оболелог учитеља Емила Нинковића расписује стечај. Плата је и за ово место: 600 фор.; у име станарине: 120 фор.; у име огрева 50 фор. с том разликом: што ће се учитељ, који на ово место буде изабрат, наплаћивати из овомесне политичне опћине.

Уједно се примећује: да ће онај учитељ, који на ово место буде изабрат, уживати само половину плате све донде, док поменути оболели учитељ не буде у законити мировину стављен, што ће бити најдаље до нове односно до краја ове школске године. С тога нека гг. компетенти, у својим молбеницама, изволе и то назначити: на која од ових места компетују?

Изабраним учитељима односно учитељица спадаће у дужност све школском уредбом прописане предмете у школи предавати и уједно доказати: да су испит из мађарског језика положили.

Рок стечајевима је 12 новембар о. г.

Из седнице срп правосл школског одбора држане у Мокрану 13. октобра 1894. године.

Ник. Николајевић, перовођа. **Мих. пл. Рићички,** председник.

2—3

Др. ДУШАН РАЈИЋ

ОТВОРИО ЈЕ

АДВОКАТСКУ КАНЦЕЛАРИЈУ

у Будимпешти (VIII. József-körút 81.) 1—1

ИЗ СЛОБОДНЕ РУКЕ

ПРОДАЈЕМ МОЈУ

КУЋУ

у Новом Саду у Богдановој улици бр. 7. Ближе услове даје

АНКА ПОПОВИЋ.

2—3 Беочин.

ЦИГЉАНА И ЦРЕПАНА

ИСИДОРА ЛЕВИНГЕРА

У СТ. ФУТОГУ

препоручује градитељима и приватницима по врло умереној цени разне врсте

ЦИГАЉА и ЦРЕПА

за зидање и покривање, а тако исто разне врсте цигаља за патосање.

Препоручује и своје велико складиште дрва за **ГРАЂЕВИНЕ**, као: балвана, дасака, летава и све што у ову струку трговине спада, са врло јефтином ценом.

Уједно напомиње, да му је цигљана и црепана покрај Дунава, с тога врло згодан пренос и водом. 4—12

СРПСКА ШТАМПАРИЈА Дра СВЕТ. МИЛЕТИЋА

У НОВОМ САДУ

израђује све у струку штампарску спадајуће послове **најлепше, најсолидније и најјефтиније.** За доказ томе нека служе следеће цене:

100 комада **ПОСЕТНИЦА** (Visit-Karten) . . . . . **30**, 40, 50, 60, 70, 80 и 90 нов.
100 комада ПОЗИВА НА ЗАБАВЕ С ИГРАНКОМ . . . . ф. **1.20**, ф. 2.—, ф. 3.—, ф. 4.—
1000 комада **КУВЕРАТА** за трговце са фирмом . . . . . ф. **1.50**, ф. 2., ф. 2.50, ф. 3.—, ф. 3.50.
500 комада „ „ „ „ „ . . . . . ф. **1.**—, ф. 1.20, ф. 1.50, ф. 1.80, ф. 2.—
1000 комада **ПИСАМА** 4° за трговце са фирмом . . . . . ф. **3.50**, ф. 4.—, ф. 5.—, ф. 7.—
500 комада „ „ „ „ „ „ . . . . . ф. **2.**—, ф. 2.30, ф. 2.70, ф. 4.—
100 комада **ПОСМРТНИЦА (Parte-Zettel)** . . . . . ф. **1.50**, 2.—, 3.—, 3.50, 4.—, 4.50 и 5.—
100 комада ПЛАКАТА са жигом од 1 нов. . . . . ф. **2.**—, ф. 3.—, ф. 4.—
1 табак ЦРКВ. ПРОТ. Крештени на прописаној **Dyos-Györi** артији **4.** н. а преко 100 табака само 3 н. од таб.
1 табак „ „ Вјенчани на прописаној **Dyos-Györi** артији **4.** н. а преко 100 табака само 3 н. од таб.
1 табак „ „ Умерши на прописаној **Dyos-Györi** артији **4.** н. а преко 100 табака само 3 н. од таб.

ИЗВОДЕ од тих свих протокола такођер имамо на стоваришту и најјефтиније рачунамо.

Да би се о истинитости горенаведених цена свако уверити могао, позивамо поштовану публику како из места тако и са стране, да покушај учине и поруке на оне предмете доставе нам, који су са најнижом ценом обележени.

25—

Власник Славко Свет. Милетић, За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.